

Видео 5: Учество на јавноста во процесот на изготвување закони и измени на закони Февруари 2023 година

Во ова видео ќе се запознаеме со начините преку кои можете да се вклучите во процесот на изготвување на законите и нивното изменување. Граѓанските организации треба да влијаат на подобрување на законите во рамки на процесот на процена на влијанието врз регулативата кои министерствата се должни да го спроведат

Процес на спроведување на процена на влијанието на регулативата

- Основна цел на процесот на Процес на спроведување на процена на влијанието на регулативата е да се обезбеди да се добијат релевантни и точни информации за позитивните и негативните влијанија од можните начини за решавање на проблемот, како и за предложениот начин за постигнување на целта заради која се предлага предлогот на закон.
- Процесот на Проценка на влијанието на регулативата обезбедува вклучување на засегнатите страни кои со релевантни информации можат значително да придонесат кон унапредување на квалитетот на регулативата. Со учеството на засегнатите страни се обезбедуваат можности за подобро спроведување и почитување на регулативата, додека пак објавувањето на резултатите од Проценка на влијанието на регулативата придонесува кон транспарентност на регулаторниот процес и работата на Владата на Република Северна Македонија.
- Процесот на планирање се врши во рамки на процесот за стратешко планирање кој се спроведува во министерствата.
- Доколку се утврди дека најсоодветна опција за решавање на проблемот е донесување на нова регулатива или изменување на постојна регулатива, тогаш таквата иницијатива се вградува во предлогот за Годишната програма за работа на Владата на Република Северна Македонија.
- Министерствата подготвуваат Годишен план за спроведување на Проценка на влијанието на регулативата кој се подготвува паралелно со подготвување на иницијативите за нацрт Годишната програма за работа на Владата на Република Северна Македонија.

Министерството го објавува Годишниот план за спроведување на Проценка на влијанието на регулативата на ЕНЕР најдоцна 15 дена по усвојувањето на Годишната програма за работа на Владата.

Заради навремено информирање на засегнатите страни, министерствата најдоцна пет дена пред почетокот на процесот на Проценка на влијанието на регулативата објавуваат известување за почетокот на процесот и подготовка на предлогот на закон. Известувањето се објавува на веб страницата на министерството и на ЕНЕР.

Врз основа на сознанијата од анализата на состојбите во текот на процесот на стратешко планирање, министерствата вршат детална анализа на состојбите за да се образложи суштината, природата и опсегот на проблемот.

Откако ќе се утврдат целите и ефектите кои предлогот на закон треба да ги постигне, од страна на министерствата се утврдуваат можните решенија (опции), односно инструменти преку кои можат да се постигнат целите.

- При анализирањето на утврдените можни решенија, се користат разни методи и аналитички алатки.
- Целта на анализите е да се добие јасна претстава за трошоците, позитивните и негативните влијанија и придобивките кои би произлегле од секое од можните решенија за да може да се утврди која од опциите ќе доведе до планираните цели со минимални трошоци и несакани ефекти.
- При анализата треба да се утврдат меѓу другото и влијанијата врз животната средина и здравјето на луѓето.
- Консултациите со засегнатите страни претставуваат составен дел од процесот на Проценка на влијанието на регулативата.

Министерствата треба да обезбедат вклучување на засегнатите страни во текот на целиот процес на Проценка на влијанието на регулативата, а особено:

- во фазата на анализа на состојбите, дефинирање на проблемот и утврдување на потребата од воведување на регулатива, консултациите претставуваат корисен метод за прибирање на информации за постојните проблеми или искуствата со спроведување на важечката регулатива;
- во фазата на утврдување на можните решенија (опции) и нивно споредување, консултациите треба да се спроведат откако надлежното министерство ги утврдило и ги поставило основите на можните решенија (опции). Предмет на консултациите се опциите, нивната спроведливост и исплатливост и можните влијанија;
- во фазата на проценка на можните влијанија од предложените можни решенија (опции), целта на консултациите е да се оцени точноста на претпоставките за можните влијанија, ризици, придобивки и ефекти.

Министерствата го планираат вклучувањето на засегнатите страни уште во фазата на стратешко планирање и подготвување на иницијативите.

Во текот на процесот на Проценка на влијанието на регулативата, министерствата благовремено прибираат мислења од соодветните засегнати страни, а особено во однос на можните решенија (опции) за решавање на проблемот и можните влијанија, трошоците и придобивките од секое од можните решенија. При изборот на оптималното решение, министерствата го земаат предвид мислењето од засегнатите страни. Преглед на целиот процес и резултатите од консултациите со засегнатите страни се дава во соодветното поглавје на Извештајот за Проценка на влијанието на регулативата.

Со засегнатите страни се вршат консултации: по предлогот на закон, по одредени прашања, за можни решенија (опции) или за утврдување на влијанија од предлогот на закон.

Во зависност од очекуваните влијанија на предлог на закон, се утврдуваат еден или повеќе начини за вклучување и консултации со засегнатите страни. Консултациите со засегнатите страни можат да се вршат на некој од следниве начини:

- јавен увид на предлогот на закон;

- јавни расправи;
- барање за писмени мислења, забелешки и сугестии од засегнатите страни;
- учество во работни групи формирани од страна на министерството или Владата на Република Северна Македонија;
- состаноци со засегнатите страни;

јавни дебати по одредени прашања преку користење на електронски интерактивни алатки достапни на порталите ЕНЕР и Е-демократија.

Од страна на министерствата може да се одржи јавна расправа во текот на процесот на спроведување на Проценка на влијанието на регулативата и изготвување на предлогот на закон.

Заради одржување на јавна расправа, предлогот на закон се става на јавен увид и се издава повик за јавен увид.

Повикот за јавниот увид се објавува на ЕНЕР и на веб-страницата на министерството.

Во зависност од сложеноста на прашањата кои се уредуваат со предлогот на закон, од страна на министерствата се дефинира рокот за спроведување на јавниот увид, кој не треба да биде пократок од 15 денови.

Јавната расправа се одржува по истекот на рокот за јавниот увид.

Од страна на министерствата, најмалку пет дена пред одржување на јавната расправа, се доставуваат покани до засегнатите страни за учество во јавната расправа писмено и/или по електронска пошта и преку објавување на покана на ЕНЕР и на веб-страницата на министерството.

Од спроведениот процес на консултации со засегнатите страни во Извештајот на Проценка на влијанието на регулативата се внесуваат:

- информациите за начинот на вклучување на засегнатите страни;
- податоците за засегнатите страни кои учествувале во процесот;
- ставовите искажани во текот на јавните расправи, односно мислењата, забелешките и сугестиите добиени по писмен пат или објавени на ЕНЕР и порталот Е-демократија;
- мислењата, забелешките и сугестиите кои биле вградени во предлогот на закон и
- мислењата, забелешките и сугестиите кои не биле прифатени од страна на министерството и образложение за причините.

На веб страната на ЕНЕР се објавуваат сите закони каде јавноста може да даде коментари на предлог законите или нивните измени.

Се надевам дека успеав да Ви помогнам и да Ви го доближам начинот на кој можете да се вклучите во процесот на изготвување на законите и нивното изменување.

Доколку сте еколошка граѓанска организација сакате да влијаете на содржината на законите и нивните измени, контактирајте го Македонското здружение на млади правници за да добиете дополнителни информации и помош за роковите и начините за вклучување во процесите и помош при изработка на мислења, забелешки и коментари преку преку Програмата за правна и менторска поддршка на еколошки граѓански организации.